

עין משפט נר מצוה

עב א מיי פ"ב מהל' יודע הלכה ו תוש"ע א"ח סי' תלז סעיף יב: עב ב מיי פט"ו מהל' גזילה הל' ית ופ"ט מהלכות רוצח הלכה ז תוש"ע חו"מ סי' כט סעיף ט: ע ד א מיי פ"ב מהל' יודע הלכה ו תוש"ע א"ח סי' תלז סעיף יב: ע ד א מיי שס תוש"ע שס סעיף יג: ה ו מיי פ"ו מהלכות מעשר שני הלכה ג :

רבינו חננאל

ליטול איהו שאבורה, וחיישין דילמא מטלטל ושביק כדי לבחור לו השמינים. אי נמי משתכחי כולהו כרושים כר. [מתני'] זימן שחורים ומצא לבנים כר. אוקמא רבא כגון שזימן שחורים בצד מזרחי ולבנים בצד מערבי, ובא ביריט ומצא לבנים במזרח ושחורים במערב, וכגון דאיכא ברך ההוא אחריים הרבה שחורים ולבנים של זימן אותן, דחיישין שמא מאיתן שלא זימן מהן שהן רוב, והן (עור) [עדר] ברך (אחר) [אחד] עמיהן שהן קרובי, ומצאו האסורין מרובין וקרובין, לפיכך גם הן אסורין שלשה ומצא שנים הרי אלו מותרים. ואוקימנא דסבר האי תנא חד מינייהו אול לעלמא ואשתיורי הרי והן הן שזימן. ואמרין מתני' רבי היא, דתניא הניח מאתים וזו ממעות מעשר שני ומצא מנה, מנה מונח אחרים נוטל, כלומר מי שנטל לא רצה ליתול הכל ונטל מנה והניח מנה, וזה המנה מעשר שני הן. וחכמים אומרים הכל חולין, כלומר מעות מעשר שני כולן נטלין ואילו אחרים הן. ופריך רב אשי לעולם משנתנו אפילו לרבנן, והכא בני גזולין מקושרין (קמפלגי) זימן, וכן הניח ב' כיסין מקושרין, בכל כוס מנה, וגזלין עבדי דמנתחין, ואפילו רבנן מודו דחד מינייהו ניתח ועוקי, ואשתיורי הני תרי, והן הן, ולפיכך מותרים. אבל כיסין דלא מנתחי, ליכא לימיר הכי, לפיכך מי שלקח הכל לקח, ואלו אחרים הן. ורבי אמר לך כיסין נמי זמנין דמתעכל קיטריהון ומיפרדי מהרדי ולקח אחד ונשאר אחד.

י:

איכא חד דמערב בהו. וא"ת ולצטיל כרובא וי"ל דצעלי חיים לא צטלי דחשיבי אי נמי ה"ל דבר שיש לו מתירין לאחר יו"ט וכל דבר שיש לו מתירין אפי' באלף לא צטיל^א: **חד מנייהו אוזל לַעֲמָא.** וא"ת וכי תלין לקולא דדבר שיש לו מתירין: ויש לומר דהואיל

ונשאלו שנים במקומם ודאי צכה"ג תלין לקולא: **חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה.** פ"ה צורר מנה היפה שצנניהם ויאמר אם זה של מעשר מוטב ואם האחר של מעשר הרי זה מחולל על זה ותימה דמפרש צפרק הזהב (צ"מ דף מה.) דלין מחללין כסף על כסף ולא מעות על מעות לכן נראה דמחלל בתחלה המנה של מעשר על פרוטות של נחשת ואח"כ מחללו על מנה היפה שצנניהם: ט' **הב"ר** חולין. שאני אומר הוּא לקח מעות של מעשר שני והני אחריני יניהו ותימה דהא לא אמרי' שאני אומר להקל אלא כשהוא מדרבנן כדאימא צפסמים (דף י.) דקאמר שאני תרומה דרבנן לפיכך אני תולה להקל לומר שאני אומר וכו' וי"ל דזיון שאין אדם מניח חולין אלא מעשר תלין שפיר לקולא: ואמרי' ודאי לקח אלו משם ושכח ואחר כך הניח אלו שם^ב: פשיטא

יניהו וחד מנייהו אוזל לעלמא לימא מתני' רבי היא ולא רבנן^א דרתיא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי רבי וחב"א יהכל חולין הניח מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי וחב"א יהכל חולין אפילו תימא רבנן הא אתמר עלה ר' יוחנן ור"א דאמרי תרוייהו שאני גוזלות הואיל ועשוין לדרות ולמה לי לשנויי עלה שאני גוזלות הוואיל ועשוין לדרות והא אתמר עלה דההיא דרבי יוחנן ור' אלעזר חד אמר בשני כיסין מחלוקת אבל בכים אחד דברי הכל חולין וחד אמר בכים אחד מחלוקת אבל בשני כיסין דברי הכל מונח ומנה מוטל בשלמא למ"ד בשני כיסין מחלוקת היינו דאיצטריך לשנויי הכא שאני גוזלות הוואיל ועשוין לדרות אלא למ"ד בכים אחד מחלוקת אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל השתא למה לי לשנויי עלה הא אמרת בשני כיסין לא פליגי אמר רב אשי הכא בגוזלות מקושרים ^אוכיסים מקושרים עסקינן גוזלות מנתחי אהרדי כיסין לא מנתחי אהרדי ורבי אמר לך כיסין נמי זמנין דמתעכל

לקמן: **צדק.** שיש דף לפני השוכן צולט ויואל ממנו ושם צאין ויושצין יוניס דמעלמא תדיר שיראים ליכנס לקן מפני שאותן שצקן מגרשים את כל הצא אליהן וכשיוצאין משוכן אלו נכנסין הלכך חיישינן שמא מן הדף צאו לקינן הלכך אסורים דהוו להו כלתו קרובים שצדק ושצקן הלכך זיל בתר רוצא: **מה נפשך כו'.** פירושא דמתני' היא כלומר להכי אסורים דמה נפשך להמירם: א' **לימא מסני' רבי היא.** הא מתני' סתמא היא והלכה כסתם משנה ואנן קי"ל ^א (כתובות דף כה.) הלכה כרבי מחזיריו ולא מחזירין: **הניח מנה.** מנעות מעשר שני דבציה: חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה. האחד חולין ואינו יודע איזהו ונטול היפה שצקן ואומר אם ט' (היא זז) של מעשר הרי יפה ואם חולין היא תהא חצרתה מחוללת עליה: **הכל חולין.** הואיל ולא מנא כמו שהניח חולין להקל ולומר נטל את הראשון והניחו במקום אחר והניח שוב את אלו ושכח שאין אדם מניח מעות חולין ומעות מעשר צידה: **מנה מוטל.** ונשאר הך מנה ממעשר: **הכל חולין.** הואיל ולא העלהו לירושלים לא הפריך זה מזה ושניהם נטלין והניחם במקום אחר וזה חולין הוא שהניח הלום אחרי כן ושכח: **שאני גוזלות.** להכי איכא למימר האחד הלך וחזריו נשאלו: **הואיל ועשוין.** רגילים הן להיות מדדין אחד אחד ויוצאין ונכנסין אצל מנה לא הלך מאליו אלא"כ נטלו וכשנטל נטל שניהם: **ולמה לי לשנויי עלה.** רבי יוחנן ורבי אלעזר מה דוחקין לתלות טעם משנתנו צמדדים הא לדידהו מתוקמת שפיר כרבנן צלאו האי טעמא דהא אינהו אפליגו צההיא דמעשר חד אמר מחלוקת צמוגחין שני המנין צבים אחד צההוא הוא דקאמר רבי מנה מונח ומנה מוטל: **האי מאי לא גרסינן: צשלמא דהאחד נטל והניח השני וחד אמר מחלוקת צב' כיסין צההוא הוא דקאמר רבי מנה מונח ומנה מוטל: האי מאי לא גרסינן: צשלמא למ"ד כו'.** המקשה סיומי מסיים למילתיה ומפרש קושייתו צשלמא מאן דמוקי פלוגתייהו צב' כיסין דהיינו כדומיא דמתני' דהוו שני גוזלות צריך לשנויי דתקום מתני' כרבנן מהאי טעמא הואיל ועשוין לדרות אלא למ"ד צשני כיסין מודו רבנן השתא למה לי לשנויי משום דעשוין לדרות הא צשני כיסים נמי הכי קאמרין: **השפא ומה כו'** לא גרסינן אלא ה"ג אלא למ"ד צבים **אחד מחלוקם אצל צשני כיסים דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל השפא למה לי לשנויי עלה האמר צשני כיסים לא פליגי.** וחד מהני רבנן או רבי יוחנן או רבי אלעזר אוקמה הכי ולעיל אמאי שנו תרוייהו הואיל ועשוין לדרות: **אמר רב אשי הצא בגוזלות כו'.** מ"ד צבים אחד מחלוקת צשני כיסין כעין כיס אחד קאמר דהיינו שני כיסין מקושרין ודקאמר אצל צשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל בשאין מקושרין ומתני' אפי' בגוזלות מקושרין משמע דהנותרין מותרין ולא אמרי' אותן שזמן נטלו כולם ואלו אחרים הלכך אי לא דשאני גוזלות הוואיל ועשוין לדרות לא הוה מתוקמא כרבנן דהא צביסים מקושרין אמרי רבנן הכל חולין. והשמא אגב האי שניא מתוקמא שפיר כרבנן דגוזלות דמדדין מנתחי אהרדי ואיכא למתלי לקולא דחד מנייהו הוא דאלו ליה אצל כיסים לא מנתחי ואדם צא ונטלין וכיון דמקושרים הם שניהם נטל: דמתעכל

ביצה פרק ראשון ביצה

אצל צי"ט. כשאז לצרכן צי"ט כלומר שלא צרר דצריז מצעוד יוס וסומך על צדיקת מחר שיצדוק את כולן: **דזימנין דמשפכחי שמינס כחושין וכחושין שמינס.** אותם הנראים שמינס למראה עיניו נמצאים כחושין צמשמשון והכחושים נמצאים שמינס: **מידי דלא חוי ליה.** כל אותן שטלטל יותר על צרכו מוקאים היו: **אי נמי גרסינן: אי נמי זימנין דמשפכחי כלתו כחושין.** וקא ממנע משמחת יי"ט וכל זה על ידי שלא צרר אתמול דצריז לפיכך סמך על שקר לומר אי אפשר שלא יהו שנים או שלשה טובים ולמחר נמצאו כולם רעים אצל כשאתה מוזיקין לצרר שוב אינו סומך אלא על אלו צין היו שמינס או כחושין ולדעת כן זמנן וצא ונטולין ולא ממנע: **בתנ"י זמן שחורים.** ולא היה שם עוד ולמחר מנא להם לצנים ודאי המזומנים הלכו להם ואילו אחרים דלמא להו מעלמא לשוכך.

וכן שנים ומנא שלשה ואינו מכיר את המוכנים כולם אסורים: **שגשה ומנא שנים מותרים.** האחד הלך והשנים נשאלו ולא אמרינן הואיל והאחד הלך כן הלכו כולם ואילו אחרים הם: **זמן צבור קק ומנא לפני סק.** וצבור הקן לא מנא כלום הרי אלו אסורים וצגמנאס מפרש לה: **גב' כגון שזמן שחורים ולגנים.** צשני קנין וכל הקנין מובדלין צמצימות ועלויות כדרך כל צצובין עשוין עליות הרצה וכל עליה יש צה מחזיות הרצה: **והשגים ומנא כו'.** והכי קאמר זמן שחורים צקן זו ומנא זו לצנים ולגנים זמן צשני ומנא זו שחורים: דרצי חגיגא צצבא צתרא צלא יחפור: **רוצ וקרוצ.** אם צא מעשה לפנינו ויש לתלותו צצבר הקרוצ לו להמיר או לאסור ויש לתלותו אחר הרוצ לענין אחר חלוף הקרוצ הלך אחר הרוצ. ומתני' נמי הכי אמר דהא איכא למתליניהו להקך שחורים צאומס שהיו אתמול צקן צצצדו וכן הלצנים ולומר נהפכו ולא תלין אלא אמרינן מעלמא אתו ומרובא פירשו: **כדאמר אצי.**

שצקן מגרשים את כל הצא אליהן וכשיוצאין משוכן אלו נכנסין הלכך חיישינן שמא מן הדף צאו לקינן הלכך אסורים דהוו להו כלתו קרובים שצדק ושצקן הלכך זיל בתר רוצא: **מה נפשך כו'.** פירושא דמתני' היא כלומר להכי אסורים דמה נפשך להמירם: א' **לימא מסני' רבי היא.** הא מתני' סתמא היא והלכה כסתם משנה ואנן קי"ל ^א (כתובות דף כה.) הלכה כרבי מחזיריו ולא מחזירין: **הניח מנה.** מנעות מעשר שני דבציה: חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה. האחד חולין ואינו יודע איזהו ונטול היפה שצקן ואומר אם ט' (היא זז) של מעשר הרי יפה ואם חולין היא תהא חצרתה מחוללת עליה: **הכל חולין.** הואיל ולא מנא כמו שהניח חולין להקל ולומר נטל את הראשון והניחו במקום אחר והניח שוב את אלו ושכח שאין אדם מניח מעות חולין ומעות מעשר צידה: **מנה מוטל.** ונשאר הך מנה ממעשר: **הכל חולין.** הואיל ולא העלהו לירושלים לא הפריך זה מזה ושניהם נטלין והניחם במקום אחר וזה חולין הוא שהניח הלום אחרי כן ושכח: **שאני גוזלות.** להכי איכא למימר האחד הלך וחזריו נשאלו: **הואיל ועשוין.** רגילים הן להיות מדדין אחד אחד ויוצאין ונכנסין אצל מנה לא הלך מאליו אלא"כ נטלו וכשנטל נטל שניהם: **ולמה לי לשנויי עלה.** רבי יוחנן ורבי אלעזר מה דוחקין לתלות טעם משנתנו צמדדים הא לדידהו מתוקמת שפיר כרבנן צלאו האי טעמא דהא אינהו אפליגו צההיא דמעשר חד אמר מחלוקת צמוגחין שני המנין צבים אחד צההוא הוא דקאמר רבי מנה מונח ומנה מוטל: **האי מאי לא גרסינן: צשלמא דהאחד נטל והניח השני וחד אמר מחלוקת צב' כיסין צההוא הוא דקאמר רבי מנה מונח ומנה מוטל: האי מאי לא גרסינן: צשלמא למ"ד כו'.** המקשה סיומי מסיים למילתיה ומפרש קושייתו צשלמא מאן דמוקי פלוגתייהו צב' כיסין דהיינו כדומיא דמתני' דהוו שני גוזלות צריך לשנויי דתקום מתני' כרבנן מהאי טעמא הואיל ועשוין לדרות אלא למ"ד צשני כיסין מודו רבנן השתא למה לי לשנויי משום דעשוין לדרות הא צשני כיסים נמי הכי קאמרין: **השפא ומה כו'** לא גרסינן אלא ה"ג אלא למ"ד צבים **אחד מחלוקם אצל צשני כיסים דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל השפא למה לי לשנויי עלה האמר צשני כיסים לא פליגי.** וחד מהני רבנן או רבי יוחנן או רבי אלעזר אוקמה הכי ולעיל אמאי שנו תרוייהו הואיל ועשוין לדרות: **אמר רב אשי הצא בגוזלות כו'.** מ"ד צבים אחד מחלוקת צשני כיסין כעין כיס אחד קאמר דהיינו שני כיסין מקושרין ודקאמר אצל צשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל בשאין מקושרין ומתני' אפי' בגוזלות מקושרין משמע דהנותרין מותרין ולא אמרי' אותן שזמן נטלו כולם ואלו אחרים הלכך אי לא דשאני גוזלות הוואיל ועשוין לדרות לא הוה מתוקמא כרבנן דהא צביסים מקושרין אמרי רבנן הכל חולין. והשמא אגב האי שניא מתוקמא שפיר כרבנן דגוזלות דמדדין מנתחי אהרדי ואיכא למתלי לקולא דחד מנייהו הוא דאלו ליה אצל כיסים לא מנתחי ואדם צא ונטלין וכיון דמקושרים הם שניהם נטל: דמתעכל

מסורת הש"ס

א) צ"צ כג: ט) [לקמן יא.], א) פסחים י: [תוספתא מ"ש פ"ה], ד) [גיטין גא.], ט) [דף יא.], ו) גי' רש"י, ו) [גיטין מו: פסחים כו.], ח) [ז"ל זו היא], ט) ועי' רש"י ומוס' פסחים יוד ד"ה חולין וכו' תחליפו שיעתם,

מוסף רש"י

ואם אין שם אלא הם. אם אין פיצומיהם אתמול אלא הן, הרי אלו הן מותרים. ודאי אלו הן שהזמן מתוך הקן וצאו לפניו (דקטון יא.). רוב וקרוב הלך אחר הרוב. אם צא דבר לפניו ויש בו להקין אחר הרוב והוא קך, ואם תלך בו אחר הקרוב אינו קך, הלך בו אחר הרוב (ב"ב כג.). חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה. ומנא סלקים צשוה מנה ואומר כל מקום שכן מעות מעשר שני הרי הן מחוללים על הסלקים הללו ומעלה הסלקים לירושלים (פסחים ט.). הכל חולין. שהמנה נטל ואלו הוצאו אחרי כן וצ"א נוטלים את העלי. דף עב וכדז ומחשין בו חטים לטרינס ועיסני והיו מלאכתו לאסור, וקא סברי צ"ש אסור לנטולו ואפילו לנורך גופו שצריך לגוף הכלי למלאכה המותרת היום ובתוס' דף עב וכדז העור. שהפשט ציוס טוב, לפני הדורסין. לא שיעתנו במקום דריסת הרגלים שזרז לנורך עיבוד שמתעבד ע"י הדריסה (שם). ורש"י צ"ש וצ"ה שנתלקו נוטלין את העלי לקצב עליו שגר ציימן, שאם קצב עליו בשד. שגשה לנורך שמחת יו"ט, שאסור לטלטלו. דהאי דקשרו צ"ה משום שמחת יו"ט קשרו (שבת קכב.).

מוסף תוספות

א. דאסיק רב אשי לעיל אפי' בדרבנן לא בטיל ואוליגן נמי בספיקתו לחומרא, והיינו דאוליגן בכלהו ספקי דמתני' לחומרא.
ב. אפילו בספיקא אוליגן לחומרא כדאמרין, שטת.
ג. דטפי יש לנו לומר דחד מינייהו אוזל לעלמא מלומר כדלהו אזלי והני אחרני יננהו. שטת.
ד. כדורא ינשתנו משוו להו רבנן. רשבי"א.
ה. [ו]אוליגן בהו בתר רובא דעלמא ורובא דחולין יננהו. רשבי"א.